

چرایی نیاز به

قانون

در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

چکیده

سیاست‌گذاری‌های درست دولت‌ها همراه با تدوین و اجرای قانون، به موفقیت در اداره کشور منجر می‌شود. یکی از موضوع‌های مهم در حوزه آموزش، موضوع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. بسیاری از کشورهای دنیا تاکنون قوانین خاصی را در این حوزه تصویب و اجرا کرده‌اند. در کشور ما نیز تاکنون قوانینی در این زمینه تصویب و اجرا شده‌اند، اما دایره آن‌ها بسیار محدود بوده است. در قوانین پیش از انقلاب اسلامی، تنها در قانون برنامه هفت ساله پنجم و قانون کارآموزی، ردپایی از این حوزه را می‌بینیم.

نتایج حاصل از بررسی طرح‌ها و لایحه‌ها در ۹ دوره قانون‌گذاری مجلس شورای اسلامی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای حاکی از آن است که:

۱ تاکنون در ۶۷ طرح و لایحه اعم از لایحه بودجه و برنامه‌های پنج ساله توسعه، قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قوانین اختصاصی، مواد و احکامی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است که شامل ۵۰ لایحه و ۱۷ طرح می‌شود. از ۵۰ لایحه، تعداد ۴۱ لایحه مربوط به قانون بودجه و برنامه‌های پنج ساله توسعه بوده است.

۲ دو لایحه مربوط به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت بوده‌اند.

۳ از ۲۴ طرح و لایحه اختصاصی مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، تاکنون فقط شش طرح و سه لایحه تصویب شده است. نکته مهم در این زمینه، وجود تنها یک طرح مصوب است که در آن به ارزش واقعی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توجه شده است (طرح الزام به فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال به کار که به تصویب رسیده است اما در واقع اجرا نمی‌شود).

۴ مواد و احکام مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قوانین برنامه‌های توسعه عبارت‌اند از: تبصره‌های «۲۴» و «۲۶» قانون برنامه اول توسعه؛ بند «د» تبصره «۹۵» و جزء «۷» و «۱۰» از بخش ۵، و جزء «۱۴-۷» و «۱۵-۷» برنامه دوم توسعه؛ ماده‌های (۱۴۶) و (۱۵۱) قانون برنامه سوم توسعه؛ ماده «۵۵» قانون برنامه چهارم توسعه؛ ماده‌های ۱۹۴، ۸۰، ۲۳، ۲۱ و ۱۹۵ برنامه پنجم توسعه.

۵ بررسی سهم طرح‌ها و لایحه‌های مربوط به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این ۹ دوره بیانگر آن

کلیدواژه‌ها:

فنی و حرفه‌ای، اشتغال
پایدار

تاکنون در ۶۷ طرح و لایحه اعم از لایحه بودجه و برنامه‌های پنج ساله توسعه، قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قوانین اختصاصی، مواد و احکامی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است

شاخص‌های کمی «تربیت نیروی انسانی ماهر و تکنسین، ظرفیت مراکز تربیت کارگر ماهر در بخش صنعت، خدمات و کشاورزی برای تربیت نیروی کار جدید، کارآموزی شاغلان، و ظرفیت مراکز تربیت تکنسین» تعیین شده‌اند.

قانون کارآموزی در سال ۱۳۴۹ به تصویب رسید. در این قانون به آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای و تربیت کارگر حرفه‌ای توجه شد و به تشکیل «شورای عالی کارآموزی» انجامید. پس از آن در اصول ۳، ۲۸ و ۴۳ قانون اساسی (مصوب ۱۳۵۸)، موضوع اشتغال، نیروی انسانی و کار مورد نیاز جامعه مطرح شد.

در سال ۱۳۵۹، تشکیل «شورای عالی و هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای» به تصویب رسید. در این سال همچنین تشکیل «سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای» از تجمیع مراکز تعلیمات حرفه‌ای، صندوق کارآموزی و کانون کارآموزی اعلام شد. پس از آن در قوانین برنامه‌های توسعه مقرراتی در حوزه این آموزش‌ها مصوب شدند، هر چند که در اجرا چندان موفق نبودند.

با توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، هنرستان‌های متعددی توسط آموزش و پرورش ایجاد شدند. پس از آن آموزش‌سکده‌های فنی و حرفه‌ای برای تربیت تکنسین تشکیل شدند. تشکیل دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی و دانشگاه جامع علمی کاربردی و سپس جدایی آموزش‌سکده‌ها از آموزش و پرورش و ورود آن‌ها به وزارت علوم، تحولات بعدی در این حوزه بودند. قطعاً با وجود پیامدهای مثبت این توسعه، وجود خلأهای قانونی پیامدهای منفی را نیز عیان می‌ساختند ناهماهنگی میان ارائه‌کنندگان آموزش، بخشی‌نگری، موازی‌کاری و بسیاری مسائل دیگر، نتیجه فقدان قانونی جامع در این زمینه‌اند.

فصل اول: تبیین مسئله

قوانین با توجه به نیازهای جامعه و در راستای حل موانع تحقق آن‌ها شکل می‌گیرند. تنوع، نکتز، جامعیت و گستردگی قوانین ناشی از توجه به آن حوزه‌هاست. بسیاری از کشورها، اعم از اروپایی (آلمان، روسیه، انگلیس، بلاروس)، آمریکایی (شیلی، امریکا)، آسیایی (کره جنوبی، فیلیپین) و استرالیا قوانین خاصی برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تصویب و اجرا کرده‌اند.

نگاهی به قوانین کشور قبل و بعد از انقلاب در حوزه

است که در مجلس نهم بیش از هر دوره دیگری به این موضوع توجه شده است. شش طرح و شش لایحه حاصل تلاش‌های مجلس شورای اسلامی و دولت در این زمینه بوده است. نتیجه حاصل از این بررسی، نیاز به توجه بیشتر مجلس و دولت به حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را نشان می‌دهد. زیرا این نوع آموزش مسیر دستیابی به شغل را آسان‌تر می‌سازد، امنیت اجتماعی را ارتقا می‌بخشد، و اشتغال پایدار و آموزش مادام‌العمر را به ارمغان می‌آورد. اجرای قانون نظام جامع آموزش فنی و حرفه‌ای، وجود یک نهاد ملی سیاست‌گذار و هماهنگ‌کننده، تدوین و اجرای صلاحیت حرفه‌ای، و ایجاد «مراکز سنجش ملی»، راهکار اصلی جبران کم‌توجهی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در حوزه قانون‌گذاری است.

مقدمه

در قلمرو حکومت‌ها، با ظهور پدیده‌های نو و پیشرفت جوامع، نیاز به تدوین و اجرای قانون موضوعیت می‌یابد. از جمله این موارد که امروزه در بسیاری از کشورها مطرح و قوانین خاصی برای آن تصویب شده و جوامع بین‌المللی، کنوانسیون‌ها و توصیه‌نامه‌هایی در ارتباط با آن تصویب کرده‌اند، حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. تاکنون هشت سند بین‌المللی در این زمینه به تصویب رسیده است. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سه قلمرو آموزش‌های رسمی، غیررسمی و سازمان‌نیافته اجرا می‌شوند. قدمت آموزش‌های سازمان‌نیافته که بخش عمده آن به آموزش‌های استاد شاگردی برمی‌گردد، قابل احصا نیست. اما آموزش‌هی غیررسمی که به صدور مدرک منجر نمی‌شود و به صدور گواهی‌نامه می‌انجامد، و آموزش‌های رسمی که به صدور مدرک منجر می‌شود، در هر کشوری پیشینه‌ای قابل رصد کردن دارند.

آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای در ایران با تأسیس «مدرسه دارالفنون» در سال ۱۲۳۰ ش آغاز شد. هر چند که مدرسه دارالفنون در حقیقت اولین دانشگاه در کشور است، اما به دلیل درهم تنیدگی آموزش‌های علمی - عملی می‌توان آن را شروع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور قلمداد کرد.

مهم‌ترین قوانین قبل از انقلاب در این بخش قانون برنامه هفت ساله پنجم، قانون کارآموزی و اساسنامه صندوق کارآموزی است.

در هدف‌های قانون برنامه پنجم عمرانی،

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای روشنگر نگاه قانون‌گذاران و دولت‌مردان است.

اولین دوره مجلس شورای اسلامی بعد از انقلاب، در تاریخ ۷ خرداد ۱۳۵۹ تشکیل شد. هم‌اکنون دهمین دوره قانون‌گذاری در مجلس شورای اسلامی در جریان است. حاصل ۹ دوره تقنین در کشور، انبوهی از قوانین است که مبنای اداره دستگاه‌های مختلف، بخش خصوصی، و شخصیت‌های حقیقی و حقوقی است.

قوانین در کشور با پیشینه طرح‌ها و لایحه‌ها شکل می‌گیرند. نیازهای ضروری جامعه و مردم مبنای ارائه و تدوین این اسناد حقوقی است.

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای یکی از موضوع‌های بین دستگاهی در کشور است. سه وزارتخانه اصلی «آموزش و پرورش»، «تعاون، کار و رفاه اجتماعی» و «علوم، تحقیقات و فناوری» و چند وزارتخانه دیگر، از جمله «فرهنگ و ارشاد اسلامی»، «جهاد کشاورزی»، «بهداشت و درمان» و ... نیز به نوعی با آموزش‌های علمی - عملی مواجه هستند. به علاوه، این نوع از آموزش در سراسر جهان شناخته شده است و از مؤلفه‌های اصلی توسعه پایدار، اشتغال پایدار، آموزش مادام‌العمر و ... محسوب می‌شود. اکثر شغل‌ها نیازمند آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هستند. لذا توجه به این نوع آموزش می‌تواند به سلامت روانی جامعه، اشتغال، تولید باکیفیت و رقابتی، و ... منجر شود.

بررسی وضعیت تقنینی کشور در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و علل نیاز به قوانین دقیق و جامع هدف این مقاله است. لذا نگاهی اجمالی به مسیر ۹ دوره مجلس شورای اسلامی برای تبیین وضعیت قانون‌گذاری در این حیطه ضروری است.

فصل دوم: بررسی طرح‌ها و لایحه‌های مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ۹ دوره مجلس شورای اسلامی

در مجلس اول طرح «نظام آموزش فنی و حرفه‌ای» به مجلس تقدیم شد، ولی متأسفانه بررسی آن تا مجلس دوم به طول انجامید و در نهایت رد شد. به جز این مورد، تنها در «قوانین بودجه» می‌توان اثری از توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را دید.

در مجلس دوم لایحه کار به مجلس تقدیم شد که بخش‌هایی از آن به آموزش‌های غیررسمی مربوط می‌شد. در این دوره نیز در لایحه‌های بودجه اثری از

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دیده می‌شود.

در طول دوره سوم مجلس شورای اسلامی، سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۹ طرح و لایحه بود.

چهار لایحه مربوط به بودجه و یک لایحه مربوط به برنامه اول توسعه بودند که تصویب شدند و به تأیید شورای نگهبان رسیدند. لایحه اصلاح قانون کار که در مجلس قبل تصویب شده بود، مورد ایراد شورای نگهبان واقع شد و پس از رفع ایراد به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید. لایحه اجازه اخذ هزینه‌های مربوط به صدور اجازه تأسیس و تجدید امتیاز آموزشگاه‌های علمی آزاد، و طرح دیپلم فنی شناختن مدرک فارغ‌التحصیلان آموزشگاه بهداری روستایی به تصویب رسیدند و طرح نحوه تأسیس آموزشگاه و دانشکده در شهرستان‌ها تحت بررسی کمیسیون باقی ماند.

شش لایحه سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در دوره چهارم مجلس است. چهار لایحه بودجه، یک لایحه برنامه و یک لایحه اجازه پرداخت دستمزد به دانشجویان کارآموز که در مجلس قبل ارائه شده بودند، در این دوره به تصویب رسیدند.

چهار لایحه بودجه سنواتی، یک لایحه مربوط به قانون برنامه سوم توسعه، و یک لایحه مربوط به قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال به کار، نتیجه عملکرد مجلس پنجم در این زمینه است.

در مجلس ششم دو طرح و پنج لایحه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مطرح شدند. چهار لایحه مربوط به بودجه‌های سنواتی و یک لایحه مربوط به تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت به تصویب رسیدند. یک طرح مربوط به توانمندسازی زنان سرپرست خانوار تحت بررسی در کمیسیون باقی ماند و یک طرح مربوط به تشکیل مؤسسه حرفه‌آموزی و اشتغال زندانیان استرداد شد.

سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از مجلس هفتم، ۷ لایحه بود. چهار لایحه بودجه سنواتی و یک لایحه برنامه چهارم توسعه به تصویب رسیدند. لایحه کارورزی و اشتغال بی‌کاران در کمیسیون تحت بررسی باقی ماند و لایحه توانمندسازی زنان سرپرست خانوار مسترد شد.

سهم حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از مجلس هشتم، پنج لایحه و سه طرح بود. چهار لایحه بودجه و یک لایحه قانون برنامه پنجم توسعه به تصویب رسیدند. طرح تغییر نظام آموزشی کشور به شورای

این نوع آموزش مسیر دستیابی به شغل را آسان‌تر می‌سازد، امنیت اجتماعی را ارتقا می‌بخشد، و اشتغال پایدار و آموزش مادام‌العمر را به ارمغان می‌آورد

همان گونه که ذکر شد، تاکنون در لایحه‌های بودجه، به دلیل بین دستگاهی بودن، ردیف‌های متنوعی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته‌اند. اما در بندهای ماده واحد کمتر اثری از توجه به آن دیده می‌شود

تصویب شدند. طرح تأمین نیروی انسانی دانشگاه فنی و حرفه‌ای بررسی نشده است. طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای که محصول مشترک مجلس و مرکز پژوهش‌ها و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی بود، به تصویب مجلس رسید و با توجه به جامعیت این طرح، محتوای طرح تشکیل «سازمان ملی مهارت» نیز به این طرح ارجاع شد. بررسی مجموعه طرح‌ها و لایحه‌های مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این ۹ دوره به تفکیک لایحه‌های مربوط به «بودجه‌های سنواتی و قانون برنامه» و «سایر طرح‌ها» نشان می‌دهد که از مجموع ۶۷ طرح و لایحه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، ۴۱ طرح و لایحه مربوط به برنامه و بودجه‌اند و تنها ۲۶ طرح و لایحه به موضوع‌های خاص آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص دارند (جدول ۱).

انقلاب فرهنگی ارجاع و در آنجا تصویب شد. طرح پذیرش دانشجو در آموزش‌گدهای فنی و حرفه‌ای به تصویب مجلس رسید، و طرح تبدیل وضعیت مربیان حق‌التدریس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای هم با اصلاحاتی در کمیسیون به تصویب رسید، اما به مرحله صحن نرسید.

سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از مجلس نهم، ۱۲ طرح و لایحه است (۶ طرح و ۶ لایحه). در این دوره نسبت به دوره‌های قبل بیشترین تعداد طرح‌ها و لایحه‌های مربوط به حوزه فنی و حرفه‌ای را شاهد هستیم. چهار، لایحه بودجه سنواتی و یک لایحه الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت به تصویب رسیدند و لایحه نحوه کمک‌های اشخاص حقیقی و حقوقی هم در کمیسیون تصویب شد. طرح تبدیل وضعیت مربیان حق‌التدریس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در صحن و طرح بیمه مؤسسان آموزشگاه‌های آزاد در کمیسیون

جدول ۱. طرح‌ها و لایحه‌های مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ۹ دوره قانون‌گذاری بعد از انقلاب

ردیف	دوره قانون‌گذاری	مجموع طرح‌ها و لایحه‌ها	تعداد لایحه‌ها	تعداد طرح	سایر طرح‌ها و لایحه‌ها
۱	مجلس اول	۵	۴	۱	۱ طرح
۲	مجلس دوم	۷	۵	۲	۲ طرح و ۱ لایحه
۳	مجلس سوم	۹	۷	۲	۲ طرح و ۲ لایحه
۴	مجلس چهارم	۶	۶	-	۱ لایحه
۵	مجلس پنجم	۶	۵	۱	۱ طرح
۶	مجلس ششم	۷	۵	۲	۲ طرح و ۱ لایحه مربوط به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
۷	مجلس هفتم	۷	۷	-	۲ لایحه
۸	مجلس هشتم	۸	۵	۳	۳ طرح
۹	مجلس نهم	۱۲	۶	۶	۲ لایحه و ۶ طرح که یک لایحه آن مربوط به قانون الحاق موادی به قانون تنظیم ... است.
۱۰	جمع	۶۷	۵۰	۱۷	۲۶ طرح و لایحه

صلاحیت حرفه‌ای و ...)

احکام مصوب در قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت و قانون الحاق موادی به قانون تنظیم مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارت‌اند از:

ع تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲ به‌عنوان ماده «۱۲» قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت تصویب شد. محتوای این تبصره، به‌عنوان تبصره به ماده «۶۱» قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین الحاق شد.

ع تبصره «ب» ماده «۶۵» قانون الحاق موادی به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت.

در یک نگاه اجمالی، طی ۹ دوره مجلس شورای اسلامی، در مجموع ۲۹۱۶ قانون به تصویب رسیده است. سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به غیر از قوانین برنامه و بودجه تنها ۹ قانون است (۳ لایحه و ۶ طرح)؛ چیزی در حدود سه دهم درصد. با احتساب قوانین بودجه و برنامه‌های توسعه (مجموعاً ۵۲ قانون) سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۱/۷۸ درصد است (جدول ۲).

از میان قوانینی که تاکنون به تصویب رسیده‌اند، جامع‌ترین آن‌ها نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی است. نکات برجسته این قانون عبارت‌اند از:

بخش اهداف: توجه به سیاست‌های کلی نظام، توجه به مهم‌ترین اسناد بین‌المللی، توجه به واقعیت‌های اجتماعی جامعه در حوزه اشتغال و مهارت، توجه به اقسام روش‌های یادگیری (حضور، نیمه‌حضور و غیرحضور - ماده ۱).

ساختارها و نهادهای ملی: تدوین و اجرای چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی (ماده ۷)، شکل‌گیری ساختارهای لازم برای کسب شایستگی‌های نوآوری و کارآفرینی، تشکیل شورای عالی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی (ماده ۵)، تشکیل مراکز سنجش زیر نظر شورای عالی با مشارکت نظام‌های حرفه‌ای (ماده ۹)، و تدوین تصویب استانداردهای آموزش، ارزشیابی و شایستگی‌های حرفه (ماده ۷). امید است با اجرای درست و به موقع این قانون راهی برای جبران کاستی‌های زیاد در این مسیر ایجاد شود.

فصل سوم: بررسی نتایج قانون‌گذاری در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

ع دو لایحه مربوط به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت است که موادی از آن‌ها به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ارتباط دارند.

ع از مجموع ۲۴ طرح و لایحه اختصاصی مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، تاکنون فقط شش طرح و سه لایحه تصویب شده است.

ع همان‌گونه که ذکر شد، تاکنون در لایحه‌های بودجه، به دلیل بین‌دستگاهی بودن، ردیف‌های متنوعی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته‌اند. اما در بندهای ماده واحده کمتر اثری از توجه به آن دیده می‌شود.

مهم‌ترین بندهای ماده واحده قانون بودجه سنواتی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارت‌اند:

- تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲: امکان کسب درآمد اختصاصی از محل فروش محصولات.
- بند «۱۱۰» قانون بودجه سال ۱۳۹۰: تشکیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای.

احکام مصوب برنامه‌های توسعه در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارت‌اند از:

ع تبصره‌های «۲۴» و «۲۶» قانون برنامه اول توسعه: ایجاد نهاد متمرکز در سیاست‌گذاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.

ع بند «د» تبصره «۹۵»، جزءهای «۷» و «۱۰» از بخش ۵ مواد و جزءهای «۱۴ - ۷» و «۱۵ - ۷» برنامه دوم توسعه: تربیت نیروی انسانی مورد نیاز و افزایش کمیت و کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کنار دیگر آموزش‌ها.

ع ماده‌های «۱۴۶» و «۱۵۱» قانون برنامه سوم توسعه: تشکیل ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و انحلال شوراهای کارآموزی، شورای عالی هماهنگی فنی و حرفه‌ای و شورای عالی علمی و کاربردی.

ع ماده «۵۵» قانون برنامه چهارم توسعه: ایجاد نهاد هماهنگ‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.

ع ماده «۲۱» قانون برنامه پنجم توسعه (و مواد ۲۳ - ۸۰ - ۱۹۴ و ۱۹۵): سیاست‌گذاری واحد، رتبه‌بندی مراکز ارائه‌کننده، تدوین و اجرای

طی ۹ دوره مجلس

شورای اسلامی،

در مجموع ۲۹۱۶

قانون به تصویب

رسیده است.

سهم آموزش‌های

فنی و حرفه‌ای

به غیر از قوانین

برنامه و بودجه

تنها ۹ قانون

است (۳ لایحه و

۶ طرح)؛ چیزی

در حدود سه

دهم درصد. با

احتساب قوانین

بودجه و برنامه‌های

توسعه (مجموعاً

۵۲ قانون) سهم

آموزش‌های

فنی و حرفه‌ای

۱/۷۸ درصد است

جدول ۲. طرح‌ها و لایحه‌های مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ۹ دوره قانون گذاری بعد از انقلاب

ردیف	طرح‌ها و لایحه‌های مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ۹ دوره قانون گذاری مجلس	طرح / لایحه	توضیحات
۱	قانون کار	لایحه	فصل پنجم - موضوع آموزش و اشتغال - مبحث کارآموزی و مراکز کارآموزی (توجه به آموزش‌های غیررسمی فنی و حرفه‌ای). این قانون مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است.
۲	قانون اجازه اخذ هزینه‌های مربوط به صدور اجازه تأسیس و تجدید امتیاز آموزشگاه‌های علمی آزاد	لایحه	اجازه کسب درآمد به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
۳	قانون دیپلم فنی شناختن مدرک فارغ‌التحصیلان آموزشگاه بهداری روستایی	طرح	
۴	قانون اجازه پرداخت دستمزد به دانشجویانی که به‌عنوان کارآموز خدمت می‌کنند.	لایحه	
۵	قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال به کار	طرح	به رسمیت شناختن آموزش‌های غیررسمی
۶	طرح پذیرش دانشجو در آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی	طرح	
۷	طرح تبدیل وضعیت مربیان حق‌التدریس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به رسمی و پیمانی	طرح	
۸	طرح تغییر نظام آموزشی کشور	طرح	بررسی این طرح به شورای عالی انقلاب فرهنگی محول شد.
۹	طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی	طرح	این طرح تصویب و برای اجرا ابلاغ شده است.

* منابع

۱. قانون برنامه اول توسعه.
۲. قانون برنامه دوم توسعه.
۳. قانون برنامه سوم توسعه.
۴. قانون برنامه چهارم توسعه.
۵. قانون برنامه پنجم توسعه.
۶. قوانین بودجه سنواتی از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵.
۷. قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت.
۸. قانون الحاق موادی به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت.
۹. قانون کارآموزی.
۱۰. اساسنامه صندوق کارآموزی.
۱۱. قانون برنامه هفت ساله پنجم توسعه (قبل از انقلاب)
۱۲. فهرست موضوعی طرح‌ها و لایحه‌های ۹ دوره مجلس شورای اسلامی.
۱۳. قانون کار.
۱۴. طرح‌ها و لایحه‌های مذکور در متن.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

بررسی ۹ دوره قانون گذاری در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای حاکی از آن است که سهم این آموزش‌ها از قوانین کشور سهم بسیار کمی است که بخش عمده آن قوانین بودجه سنواتی و پس از آن موادی از قوانین برنامه‌های توسعه است. در هر پنج برنامه احکام مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دیده می‌شوند.

اما با توجه به کلی بودن این احکام، بین دستگامی بودن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، و نداشتن متولی، می‌توان گفت تقریباً اهداف هیچ کدام از برنامه‌های توسعه در این حیطة محقق نشده‌اند. احکام به‌صورت جزئی در برخی دستگاه‌ها اجرا شده‌اند، اما مفاد حکم به‌صورت کامل محقق نشده است.

این امر نشان از محجوریت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور دارد. چنانچه در نظام آموزشی نیز هنوز به چشم آموزش‌های درجه دو به آن‌ها نگاه می‌شود. در حالی که سایر کشورها، به‌خصوص کشورهای اروپایی و در دهه‌های اخیر، برخی از کشورهای آسیایی که رشد و توسعه قابل توجهی داشته‌اند، بخش عمده آموزش‌های خود را به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص داده‌اند. پیشنهاد می‌شود که با رفع موانع اجرای «قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی»، با تعیین متولی برای این آموزش‌ها، قدم اول در راه ارتقای کمی و کیفی، هماهنگی و سیاست‌گذاری واحد و اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، اشتغال و جمعیت برداشته شود.